

ІНСТИТУЦІЇ І МЕХАНІЗМИ РЕГУЛЮВАННЯ РИНКУ ОРГАНІЧНОЇ АГРОПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОДУКЦІЇ

*ДУДАР В.Т., К.Е.Н., ДОЦЕНТ,
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ*

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасний динамічний розвиток ринку органічної продукції у світі і в Європейському Союзі зокрема, здебільшого зумовлений підвищенням попиту на органічні продукти харчування на світовому ринку, де місткість органічного сегмента щорічно зростає у п'ять разів швидше, ніж глобальний ринок загалом. Водночас, в Україні ринок органічної агропродовольчої продукції та продуктів харчування знаходиться на початковому етапі свого розвитку, де характерним є причинно-наслідковий зв'язок, а саме: обмежений попит, який не впливає на збільшення обсягів пропозиції органічної продукції; вузький асортимент і слабо розвинута дистрибуція на ринку; відсутність державної фінансової підтримки органічного агровиробництва. Такі несприятливі кон'юнктурні умови потребують утвердження інститутів і обов'язкового застосування стабілізаційних факторів на ринку органічної агропродовольчої продукції, формування інфраструктури в органічному секторі.

Практика економічно розвинутих країн засвідчує, що ринок органічної продукції як структурована за ринковими характеристиками економічних агентів система відносин, вимагає систематичного регулювання, для чого і створюються інституції, інститути та механізми, які констатують цей процес. Інституціональні перетворення, тобто переформатування інституцій та інститутів, здійснені еволюційно або під впливом владного примусу є базисом для створення механізмів регулювання і визначають їх ефективність. Проте, вітчизняний парадокс в органічному секторі економіки полягає в тому, що інституції і механізми, як в частині організації ринкових взаємодій, так і щодо регулювання, протекціонізму з боку держави повністю не сформовані, а тому залишаються недієздатними з позицій результатів регуляторного впливу на ринок органічної агропродовольчої продукції.

Процеси глобалізації, розвиток міжнародної конкуренції на ринку органічної продукції вимагають наукових розробок щодо побудови ефективної, національно-прийнятної інституціональної моделі, як у частині організації ринкових взаємодій, так і в системі регулювання протекціонізму з боку держави.

У цьому контексті, загальна сутність проблеми, що підлягає вирішенню у дослідженні, зводиться до визначення методичних підходів щодо формування структури механізму взаємодії інститутів у регулюванні ринку органічної агропродовольчої продукції, виходячи із сучасних викликів глобалізаційних процесів для забезпечення повноцінного і безпечного харчування людей та охорони довкілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальні проблеми екологізації сільського господарства і застосування інноваційних методів господарювання, що не завдають шкоди навколишньому природному середовищу постійно перебували у полі зору багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених. У вирішенні наукових проблем щодо підвищення ефективності альтернативних методів господарювання, інституціонального забезпечення аграрного ринку вагомий внесок зробили такі вчені: У. Гамільтон [1], А. Гриценко [2], М. Кобець [4], Ю. Лопатинський [5], Є. Милованов [3], Д. Норт [6], О. Носова [7], Дж. Ходжсон [9], О. Шпикуляк [10], О. Шумейко [11], В. Якубенко [12] та ін.

Відаючи належне науковим напрацюванням цих дослідників зауважимо, що в більшості їх наукових праць розглянуто головні аспекти цих багатогранних проблем, проте не повною мірою розкриті питання щодо формування інституцій та механізмів регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції.

Формулювання цілей статті. Мета статті – дослідити сутність інституціоналізму, роль інститутів та інституцій у суспільно-економічних процесах, проаналізувати структурну модель механізму регулювання ринку органічної продукції і на основі позитивного досвіду країн ЄС та вітчизняних особливостей аграрного сектора запропонувати механізми інституціонального регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції в Україні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформаційні процеси в органічному секторі аграрної сфери передбачають утвердження інститутів і обов'язкове застосування стабілізаційних факторів розвитку ринку органічної агропродовольчої продукції. Серед сукупності компонентів ринкової перебудови одне із визначальних місць належить інституціям, інститутам та механізмам здійснення державної регуляторної політики.

Інституціоналізм – своєрідний напрям в економічній науці. Розглядаючи теоретичні постулати даного напрямку науки, слід зазначити, що терміни «інституціоналізм», «інституціональна економічна теорія» вперше застосував В. Гамільтон [1], а інституціоналізм як економічна теорія займав домінуюче положення в США ще до початку 40-х років ХХ ст. [9].

Вітчизняний теоретик В.Д. Якубенко вважає, що «... в інституціоналізмі терміни «інститут» та «інституція» досить часто різняться. При цьому під інституцією розуміють певні звички та звичаї, заведений у суспільстві ментальний порядок, тобто писані правила, які формуються «знизу», від мікрорівня, а під «інститутом» – закріплення звичаїв на макрорівні у формі права та організації» [12, с. 416]. Відтак, прихильник нового наукового напрямку інституціоналізму – інституціональна архітектоніка А.А. Гриценко стверджує, що: «Інституціональна архітектоніка – це структура інститутів, яку складають правила, норми, стереотипи, установи й інші соціальні утворення в їх співвідношеннях із суттю і загальним естетичним планом побудови цілісної соціальної системи» [2, с. 77].

Характерно, що серед науковців існує велика кількість підходів до розуміння сутності і ролі інституцій, проте все зводиться до визначення яке дуже влучно сформулював класик інституціоналізму Дуглас Норт, а саме: «Інституції – це правила гри в суспільстві або точніше придумані людьми обмеження, які спрямовують людську взаємодію в певне річище. І як наслідок вони структурують стимули в процесі людського обміну – політичного, соціального чи економічного» [6, с. 14].

З вищенаведених визначень вчених випливає, що інституції – це правила, норми, а інститути – організаційно оформленні структури і системи, які забезпечують дотримання цих правил.

З економічної точки зору, інститути та інституції впливають на суспільно-економічні процеси як традиції, суспільні, індивідуальні і державні норми, організації та структури. Вони структурують людську і організаційну взаємодію, здійснюючи координацію обміну.

Суспільство, формуючи економічний базис свого розвитку, історично визначило інституціональну структуру, яка забезпечує регулювання, в тому числі й органічного агропродовольчого ринку. Рівень упорядкованості суспільно-економічного життя ринкового механізму зокрема, опосередковано структурами або інститутами та інституціями у формі «правил гри», обмежень та стимулів. Усі вони відповідним чином упорядковують людські відносини, особливо це стосується ринку як системи, у якій присутній антагонізм сторін [10, с. 76].

Курс на інституціональне забезпечення в Україні здійснюється шляхом розбудови ефективного ринкового механізму функціонування економіки, тобто створюються правові й економічні інститути виключно ринкового спрямування як в частині організації ринкових взаємодій, так і регулювання, державного протекціонізму.

Інституціональна система є базисом регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції, в якій серед компонентів ринкової трансформації одне з визначальних місць належить інституціям і механізмам регуляторної політики. Тому, при побудові структурної моделі щодо взаємодії інститутів у регулюванні ринку органічної агропродовольчої продукції ми погоджуємось з твердженням О.В. Носової, що «... під інституціями ринкової економіки слід розуміти сукупність норм, правил, інститутів (організацій), функціонування яких забезпечує досягнення оптимальної організації, координації економічних суб'єктів і призводить до скорочення трансакційних витрат; інститути забезпечують раціональність суб'єктів, збалансованість цінкових сигналів ринку і дотримання контрактів при укладанні угод; виступають в якості обмежень, які спрямовують і координують поведінку індивідів» [7].

Ринок органічної агропродовольчої продукції як саморегулююча система функціонує на основі принципів, закладених історично, проте обов'язковим його атрибутом є регуляторні механізми, функції яких впливають з ринку як такого і з державної політики регулювання.

Регулювання економіки державою є невід'ємною складовою забезпечення ефективності ринку органічної продукції та продуктів харчування. Держава має забезпечити сприяння оптимізації вигод і втрат економічних суб'єктів органічного сектора, тобто створити інституційні стимули – “правила гри”, які б заохочували виробника виробляти якісну і безпечну продукцію, гарантуючи здоров'я і добробут нації.

Оцінюючи інституціональне забезпечення в системі регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції слід зауважити, що за роки ринкових трансформацій економіки сформовано стійкі стереотипи невизначеності у виробника органічної продукції і безсистемний характер державної галузевої політики. Нині українська аграрна сучасність в інституціональному забезпеченні органічного сектора наслідує цілий комплекс невідповідностей, неринкових інституцій, які зумовлюють неефективність ринку, зниження економічного інтересу органічних товаровиробників.

Вважаємо, що в умовах, які склалися, державі необхідно здійснювати цілеспрямоване регулювання ринку органічної продукції, взявши за мету стабілізувати цінові і кон'юнктурні умови, удосконалити його інфраструктуру та організаційно-економічний механізм функціонування в частині інституційно-правового забезпечення.

Зважаючи на те, що інституції і механізми регулювання ринку органічної продукції відіграють системоутворюючу роль у його розвитку, необхідність є обґрунтування моделі структури їх взаємодії (рис. 1).

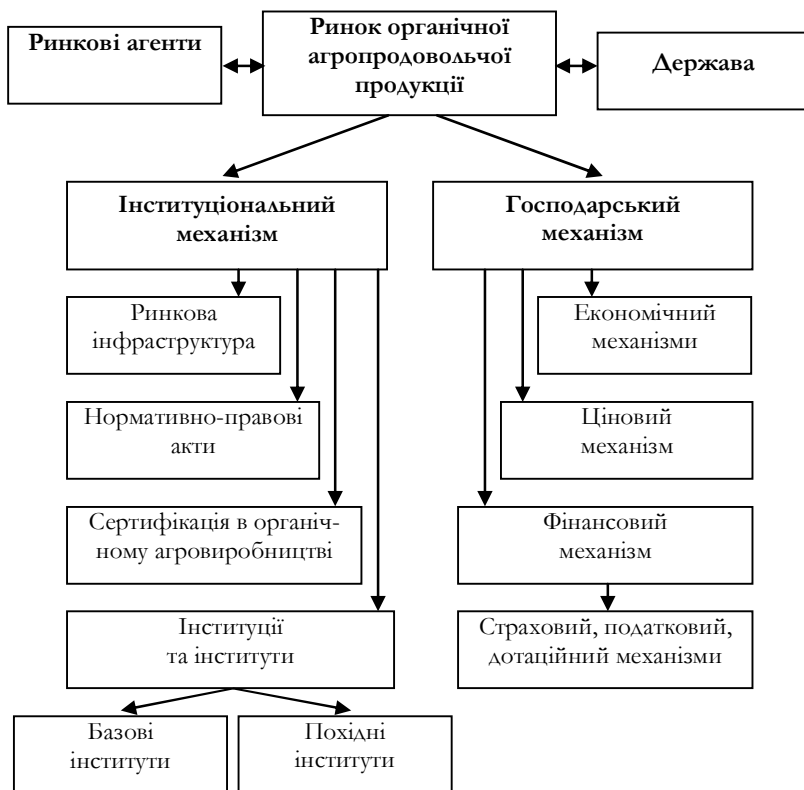

Рис. 1. Модель-схема структури механізму взаємодії інститутів у регулюванні ринку органічної агропродовольчої продукції

** Джерело: Систематизовано і доповнено автором на основі [10, с. 77].*

Регуляторні механізми ринку органічної агропродовольчої продукції будуть виконувати роль стабілізаторів розвитку інституціонального середовища, економічних агентів і економіки в цілому. В структурній моделі механізму регулювання ринку органічної продукції слід виділити економічний, господарський, ціновий і фінансовий механізми. Крім цього формується інституціональний механізм, в основі якого зосереджені інституції та інститути держави, органічного ринку і суспільного розвитку. Всі вони становлять цілісний ринковий механізм на загальноекономічному та агропродовольчому рівнях, який виступає складовою господарського механізму, і діє на мікро-, мезо- і макрорівні.

Необхідним заходом, особливо для вітчизняних товаровиробників, які ведуть сертифіковане органічне агровиробництво, прагнучи при цьому, щоб їх продукція реалізовувалась на ринках країн ЄС, мають знати і дотримуватись нормативно-правових регуляторів та системи сертифікації в органічному агровиробництві (рис. 2).

Для забезпечення якості і безпеки харчування своїх громадян та врахування зростаючих вимог сучасності органічний сектор ЄС регулюється спільним законодавством, яке періодично модернізують і вдосконалюють.

Структурно система міжнародного регулювання органічного агровиробництва об'єднує чотири складові, а саме – фермерів і переробників, тобто тих, хто власне виробляє органічну продукцію, органи інспектування або відповідного оцінювання, які підтверджують, що виробники дотримуються певних правил; систему контролю за інспекторами, тобто систему їх акредитації (як правило, це урядовий або приватний акредитований орган або їх об'єднання, що засвідчують компетентність інспекторів і відповідність їх діяльності певним вимогам); підсистему маркування, яка є практичним результатом усього зазначеного вище і вказує покупцеві на те, що продукція вироблялася згідно з встановленим механізмом [13].

Отже, на внутрішньому ринку органічної продукції важливо відчувати реально сформовану нормативно-правову базу, а не постійно поновлювані обіцянки. Споживач купуючи продукт з написом «органічний», хоче бути впевненим у тому, що його не обдурюють. Саме тому, органічну продукцію маркують відповідними знаками, які підтверджують екологічний пріоритет продукції щодо вимог міжнародного стандарту ISO 14024.

Рис. 2. Схема формування нормативно-правової бази та системи сертифікації в органічному агровиробництві країн ЄС

** Джерело: За матеріалами [8, с. 12].*

Обмежений інституційний розвиток на національному та регіональному рівнях, а також повна відсутність функціонуючих інституцій для впровадження органічного законодавства (наприклад, ведення Всеукраїнських реєстрів органічних операторів, сертифікаційних органів відповідно до органічного законодавства як

Україні так і ЄС) потребують сформувати такі відповідні структури: а саме: Український центр акредитації; Інспекція торговельної якості агропродовольчих товарів; Сертифікаційні органи та ін.

Зокрема, головним координатором органічного виробництва агропродовольчої продукції має стати Міністерство аграрної політики та продовольства України. Основними функціональними обов'язками цього інституту держави буде формування консолідованої позиції органічного сектора, координація роботи в середині цього міністерства і між уповноваженими органами державної влади, які залучені до розробки підзаконних актів у сфері органічного агропродовольства і в подальшому повинні виконувати функції державного контролю та нагляду. Міністерство має також надавати повноваження сертифікаційним органам, а інспекція торговельної якості агропродовольчих товарів здійснювати державний нагляд як за сертифікуючими установами, так і за органічними господарствами, які пройшли акредитацію в Українському центрі акредитації.

Функціональні обов'язки цієї інспекції мають полягати у здійсненні державного нагляду за уповноваженими органами та проведенням контролю органічних продуктів, наданні дозволів на ввезення таких продуктів з інших країн. Крім цього, інспекція торговельної якості прийматиме заявки виробників, які хочуть розпочати виробництво органічної продукції. Усі урядові сертифікаційні органи, які попередньо одержать акредитаційні сертифікати в Українському центрі акредитації, матимуть право здійснювати контроль органічних господарств і підприємств з переробки органічної сировини, а при необхідності позбавляти сертифікатів на право продовження господарської діяльності.

Висновки. Таким чином, інституціональний підхід інтерпретує економічні проблеми ринку як правила і традиції, що спонукають людину до дій, формують мотивації економіко-соціального змісту. З точки зору інституціональної теорії механізм ринку органічної агропродовольчої продукції можна визначити як систему інституцій та інститутів, які опосередковують обмін, забезпечують укладання міжагентських контрактів, контролюють їх виконання сторонами. Обмежений інституціональний розвиток на національному та регіональному рівнях, а також повна відсутність функціонуючих інституцій, для впровадження органічного законодавства як України, так і ЄС вимагають використання позитивного досвіду нагромадженого в країнах ЄС, з метою формування інституціональних структур для активізації розвитку вітчизняного органічного сектора.

Впровадження національної системи контролю і сертифікації органічного агровиробництва сприятиме утвердженню ефективної моделі інституціонального забезпечення ринку органічної агропродовольчої продукції зорієнтованого на інноваційний шлях розвитку вітчизняного аграрного сектора, що буде предметом наших подальших наукових досліджень.

Література.

1. **Гамильтон У.Х.** Институциональный подход к экономической теории [Электронный ресурс]. **У.Х. Гамильтон** // Экономический вестник Ростовского государственного университета. – 2007. – Т. 5, № 2. – С. 110-117. Режим доступа: <http://www.ecsocman.hse.ru/>
2. **Гриценко А.А.** Институциональная архитектура: предмет, основные законы, методология. [Электронный ресурс]. **А.А. Гриценко** // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. – 2006. – Вып. 103-1. – С. 31-37. Режим доступа: <http://ea.donntu.edu.ua/bitstream>
3. Довідник стандартів ЄС щодо регулювання органічного виробництва та маркування органічних продуктів. Книга 1 / [Редкол. **Є. Милованова** та ін.] – Львів: ЛА «Піраміда», 2008. – 204 с.
4. **Кобець М.І.** Органічне землеробство в контексті сталого розвитку / **М.І. Кобець** // Проект “Аграрна політика для людського розвитку”. Актуальні питання аграрної політики: збірник робіт 2003-2004. – № 11. – С. 106-132.
5. **Лопатинський Ю.М.** Трансформація аграрного сектора: інституціональні засади / **Ю.М. Лопатинський**. – Чернівці: Рута, 2006. – 344 с.
6. **Норт Д.** Інституції, інституційна зміна та функціонування економіки / **Д. Норт**; пер. с англ. І. Дзюба. – К.: Основи, 2000. – 198 с.
7. **Носова О.В.** Проблемы формирования институциональной рыночной системы [Электронный ресурс]. **О.В. Носова** // Научные труды ДонНТУ. Серия: экономическая. – 2007. – Вып. 31-1. – С. 46-50. Режим доступа: <http://ea.donntu.edu.ua/bitstream>
8. Проект в рамках програми БІСТРО-2003 Європейського Союзу. Досвід ведення органічного агровиробництва в Європейському Союзі: моделі розвитку в Україні. – К.: «Оранта», 2004. – 26 с.
9. **Ходжсон Дж.** Какова сущность институциональной экономической теории? [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.institutional.boom.ru/history_metod/Hodson
10. **Шпикуляк О.Г.** Інституції аграрного ринку: [Монографія] / **О.Г. Шпикуляк**. – К.: ННЦ ІАЕ, 2009. – 480 с.
11. **Шумейко О.Т.** Органічне агровиробництво України: тенденції розвитку та виклики інституціонального забезпечення / **О.Т. Шумейко**. – Вісник ТНЕУ, № 2. 2016. – С. 33-42.

12. **Якубенко В.Д.** Базисні інститути у трансформаційній економіці: Монографія / **В.Д. Якубенко**. – К.: КНЕУ, 2004. – 252 с.

13. Strategy on Solution for Harmonizing International Regulation of Organic Agriculture. New York, Geneva, UN, 2006, p. 3.

References.

1. **Gamilton U.H.** (2007). Institutstionalniy podhod k ekonomicheskoy teorii (Institutional approach to economic theory) *Ekonomicheskiiy vestnik Rostovskogo gosudarstvennogo universiteta – Economic Bulletin of Rostov State University*, Vol. 5, No 2. – P. 110-117. Retrieved from <http://www.ecsocman.hse.ru/> [in Ukrainian].

2. **Gritsenko A.A.** (2006). Institutstionalnaya arhitektonika: predmet, osnovnyie zakonyi, metodologiya (Institutional architectonics: subject, basic laws, methodology) *Nauchnyie trudy DonNTU. Seriya: ekonomicheskaya – Scientific works of DonNTU. Series: economic*, Issue. 103-1, pp. 31-37. Retrieved from <http://ea.donntu.edu.ua/bitstream> [in Ukrainian].

3. **Mylovanov Ye.** (Ed.) (2008). *Dovidnyk standartiv YeS sbchodo rebulyuvannya orhanichnogo vyrobnytstva ta markuvannya orhanichnykh produktiv [Guide for EU standards on organic production and labeling of organic products]*. Lviv: LA «Piramida», p. 204 [in Ukrainian].

4. **Kobets' M.I.** (2003-2004). *Orhanichne zemlerobstvo v konteksti staloho rozvytku [Organic farming in the context of sustainable development]*. Proekt «Ahrarna polityka dlya lyuds'koho rozvytku». Aktual'ni pytannya ahrarnoyi polityky: zbirnyk robit. No 11, pp. 106-132 [in Ukrainian].

5. **Lopatyns'kyi Yu.M.** (2006). *Transformatsiya ahrarnoho sektora: instytutsional'ni zasady [Transformation of the agrarian sector: institutional foundations]*. Chernivtsi: Ruta, p. 344 [in Ukrainian].

6. **Nort D.** (2000). *Instytutsiyyi, instytutsiyna zmnina ta funktsionuvannya ekonomiky [Institutions, institutional change and functioning of the economy]*. (I. Dzyuba, Trans). – Kyiv: Osnovy, p. 198 [in Ukrainian].

7. **Nosova O.V.** (2007). Problemyi formirovaniya institutsionalnoy ryinochnoy sistemyi [The problems of formation of the institutional market system]. *Nauchnyie trudy DonNTU. Seriya: ekonomicheskaya – Scientific works of DonNTU. Series: economic*, Issue. 31-1, pp. 46-50. Retrieved from <http://ea.donntu.edu.ua/bitstream> [in Ukrainian].

8. Proekt v ramkakh prohramy BISTRO-2003 Yevropeys'koho Soyuzu. (2004) *Dosvid vedennya orhanichnogo ahrovyrobnytstva v Yevropeys'komu Soyuzi: modeli rozvytku v Ukrayini [Experience in Organic Farming in the European Union: Models of Development in Ukraine]* – Kyiv: «Oranta», p. 26 [in Ukrainian].

9. **Hodzhson Dzh.** (2009) *Kakova suschnost institutsionalnoy ekonomicheskoy teorii? [What is the essence of institutional economic theory?]*. www.institutional.boom.ru. Retrieved from http://www.institutional.boom.ru/history_metod/Hodson [in Russian].

10. **Shpykulyak O.H.** (2009) *Instytutsiyi abarnobno rynku [Agrarian Market Institutions]*. Kyiv: NNT IAE, p. 480 [in Ukrainian].

11. **Shumeyko O.T.** (2016) Orhanichne ahrovyrobnytstvo Ukrainy: tendentsiyi rozvytku ta vyklyky instytutsional'noho zabezpechennya [Organic Farming in Ukraine: Development Trends and Challenges of Institutional Provision]. *Visnyk TNEU – Bulletin of TNEU*, No 2. p. 33-42 [in Ukrainian].

12. **Yakubenko V.D.** (2004) *Bazysni instytuty u transformatsyyniy ekonomitsi [Basic Institutions in the Transformation Economy]*. Kyiv: KNEU, p. 252 [in Ukrainian].

13. Strategy on Solution for Harmonizing International Regulation of Organic Agriculture. New York, Geneva, UN, 2006, p. 3 [in English].

Анотація.

Дудар В.Т. Інституції і механізми регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції.

Ефективний розвиток органічного агровиробництва в Україні потребує інституціонального забезпечення розбудови ринку органічної агропродовольчої продукції, яке в усіх його проявах залежить від складових інституціонального змісту – ринкових, суспільних, державних.

Мета статті – дослідити сутність інституціоналізму, роль інститутів та інституцій у суспільно-економічних процесах, здійснити аналіз структурної моделі механізму регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції, запропонувати методичний підхід щодо формування інституцій та механізмів регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції в Україні.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети статті було використано такі методи: абстрактно-логічний; дедуктивний і синтезу; узагальнення; монографічний і системного аналізу.

Результати дослідження. Встановлено, що інституціональний розвиток на національному та регіональному рівнях, а також повна відсутність функціонуючих інституцій органічного сектора для впровадження органічного законодавства, розвитку сертифікаційних органів відповідно до органічного законодавства як України, так і ЄС, вимагають формування відповідних структур для активізації ринку органічної агропродовольчої продукції.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у поглибленні теоретико-методичного базису і розробці науково-практичних рекомендацій для формування інституцій і механізмів регулювання ринку органічної агропродовольчої продукції.

Практична значущість результатів. Значущість інституцій та інститутів на вітчизняному ринку органічної агропродовольчої продукції полягає у формуванні регуляторних механізмів, функцій яких впливають з ринку як такого і з державної політики регулювання, серед яких виділено економічний, господарський, ціновий, фінансовий, а також інституціональний механізми.

Перспективи подальших досліджень. Обґрунтування національної системи контролю і сертифікації органічного агровиробництва сприятиме утвердженню ефективної моделі інституціонального забезпечення ринку органічної агропродовольчої продукції зорієнтованої на інноваційний шлях розвитку вітчизняного аграрного сектора.

Ключові слова: *інституції, інститути, органічна агропродовольча продукція, інституціональний механізм, економічний механізм, стандартизація, сертифікація.*

Аннотація.

Дударь В.Т. Институты и механизмы регулирования рынка органической агропродовольственной продукции.

Эффективное развитие органического агропроизводства в Украине требует институционального обеспечения развития рынка органической агропродовольственной продукции, которое во всех его проявлениях зависит от составляющих институционального содержания - рыночных, общественных, государственных.

Цель статьи - исследовать сущность институционализма, роль институтов и институций в общественно-экономических процессах, провести анализ структурной модели механизма регулирования рынка органической агропродовольственной продукции, предложить методический подход к формированию институтов и механизмов регулирования рынка органической агропродовольственной продукции в Украине.

Методы исследования. Для достижения поставленной цели статьи были использованы следующие методы: абстрактно-логический; дедуктивный и синтеза; обобщения; монографический и системного анализа.

Результаты исследования. Установлено, что институциональное развитие на национальном и региональном уровнях, а также полное отсутствие функционирующих институтов органического сектора для внедрения органического законодательства, развития сертификационных органов в соответствии с органическим законодательством как Украины, так и ЕС, требуют формирования соответствующих структур для активизации рынка органической агропродовольственной продукции.

Научная новизна полученных результатов заключается в развитии теоретико-методического базиса и разработке научно-практических рекомендаций для формирования институтов и механизмов регулирования рынка органической агропродовольственной продукции.

Практическая значимость результатов. Значимость институтов и институций на отечественном рынке органической агропродовольственной продукции заключается в формировании регуляторных механизмов, функции которых вытекают из рынка как такового и с государственной политики регулирования, среди которых выделены экономический, хозяйственный, ценовой, финансовой, а также институциональный механизмы.

Перспективы дальнейших исследований. Обоснование национальной системы контроля и сертификации органического агропроизводства будет способствовать утверждению эффективной модели институционального обеспечения рынка органической агропродовольственной продукции ориентированной на инновационный путь развития отечественного аграрного сектора.

Ключевые слова: *институты, университеты, органическая агропродовольственная продукция, институциональный механизм, экономический механизм, стандартизація, сертифікація.*

Abstract.

Dudar V.T. Institutions and mechanisms for regulating the market for organic agri-food products.

Effective development of organic agroproduction in Ukraine requires institutional support for the development of the organic agri-food products market, which in all its manifestations depends on the components of the institutional content - market, public, and state.

The purpose of the paper is to investigate the essence of institutionalism, the role of institutes and institutions in socioeconomic processes, to analyze the structural model of the mechanism for regulating the market of organic agri-food products, to propose a methodological approach to the formation of institutions and mechanisms for regulating the market of organic agri-food products in Ukraine.

Research methods. To achieve the goal of the article, the following methods were used: abstract-logical; deduction and synthesis; generalization; monographic and system analysis.

Research results. It has been established that institutional development at the national and regional levels, as well as the complete lack of functioning organic sector institutions for the implementation of organic legislation, the development of certification bodies in accordance with organic legislation, both Ukraine and the EU, require the formation of appropriate structures for activating the market for organic agri-food products.

The scientific novelty of the results obtained is to deepen the theoretical and methodological basis and to develop scientific and practical recommendations for the formation of institutions and mechanisms for regulating the market of organic agri-food products.

The practical significance of the results. The significance of institutions and institutes in the domestic market of organic agri-food products are in the formation of regulatory mechanisms, where functions derive from the market as it is and from the state policy of regulation, where price, finance, as well as institutional mechanisms are allocated.

Prospects for further research. The substantiation of the national system of control and certification of organic farming will contribute to the establishment of an effective model of institutional provision of organic agricultural products market orientated on the innovative way of development of the domestic agrarian sector.

Key words: *institutions, institutes, organic agricultural products, institutional mechanism, economic mechanism, standardization, certification.*